

Toimetus ja tallitus
TALLINNAS,
Wene tänav nr. 5.
Telefon nr. 158.
(Sõjawäe keskaamast)

Toimetaja kõnetunnid
kella 12—1.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.
ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS
Sõjawägede staabi väljaandel.

Tellimise hind:
1 aasta peale 40 marka
1/2 " " 20 "
1/4 " " 10 "

Kuulutuste ja teada-
annete hind: Iga kor-
pusrea eest 1 mark.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigi postiasutused ja era-raamatukauplused.

Nr 33.

Laupäeval, 14. augustil 1920.

II. aastakäik

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Väljawõtted Sõjaminstri päewa-
käskudest.
2. Väljawõtted käskudest Wabariigi
sõjawägedele.
3. Sõjaminstri sunduslik määrus nr. 5.
4. Eesti Sõjawäe Majandusühisuse põ-
hikir.

Üleüldine osa:

1. Mõgum sõdurite waimlise tasapinna
tõstmisele!
2. Kas teadmatus või seaduste igno-
reerimine? (Kirschbaum).
3. Lubendorffi sõjamälestused.
4. Segateated.

3) Muretsjeda sõduritele meelelahutusi teatrieten-
duste, muusika ja laulu ettekannete, kino-etenuste,
spordiharjutuste j. n. e. läbi.

2. „Sõdurite kodude“ korraldus.

4) „Sõdurite kodu“ allub linna komandandile
polgu ülema õigustega. Üleüldiseks järelwaatajaks
„Sõdurite kodule“ on garnisoni ülem.

5) „Sõdurite kodu“ tegewust juhhib „Sõdurite
kodu“ wanem, roodu ülema õigustega.

6) „Sõdurite kodu“ wanemaks määratakse garni-
soni ülema korraldusel üks ohwitser ja temale abilis-
teks kolm sõdurit, wiimastest üks warahoidjaks.

7) „Sõdurite kodu“ warandus ja rahasummad
peetakse arwel linna komandandi raamatutes. Raha-
summasi võib tarwitada ainult garnisoni ülema selle-
kohase lubaga.

3. „Sõdurite kodude“ ülewalpimine.

8) „Sõdurite kodu“ saab Sõjaminiستيرiumi poolt
kohased ruumid maksuta tarwitada.

9) „Sõdurite kodu“ sisseseade, kütte ja walgus-
tuse kulud kannab Sõjaminiستيرium.

10) „Sõdurite kodu“ saab iga-aasta abiraha
Sõjaminstri poolt määratud suuruses.

11) Oma sissetulekute suurendamiseks on „Sõdurite
kodul“ õigus maksulisi piduõhtuid, näitemängusi, välja-
loosimisi j. n. e. toime panna, ning kingitusi vastu
võtta.

4. „Sõdurite kodude“ sifemine kord.

12) „Sõdurite kodus“ peamad olema järgmised
ruumid:

- a) magamise ruumid täieliku sisseseadega väljast-
poolt sisseõitwate sõdurite tarwis;
- b) einelaua ruumid sisseseadega ja köögiga;
- d) lugemise tuba ajalehtedega ja raamatukoguga;
- e) saal pidude toimepanemiseks ja spordiharjutusteks;
- g) majawanema abilise ja teenijate eluruumid;

Märkus: Peale eelnimetud ruumide võib ruu-
mide olukorra järele ka teisi ruumisi sisse seadida
tarwiduse järele.

13) „Sõdurite kodu“ sisseseade ja ruumide jao-
tuse korraldab „Sõdurite kodu“ wanem, linna koman-
dandi juhatusel.

Ametlik osa.

Väljawõtted Sõjaminstri päewakäskudest.

Nr. 735.

Tallinnas, 29. juulil 1920.

Uwalban teadmiseks ja täitmiseks määrused asuta-
tawate „Sõdurite kodude“ kohta:

1. „Sõdurite kodude“ eesmärk on:

1) Anda väljaspoolt sisseõitnud sõduritele õmaja-
ja mõõduta tasu eest sõõti.

2) Tõsta sõdurite hariduslikku pinda raamatukogu,
lugemise laua, kõnebe, ettelugemiste ja õhtuste kursuste
kaudu.

14) „Sõdurite kodu“ sifemise korra järele walwajaks määratakse igapäew garnisoni toimetonnas üks alam-ohwitser „Sõdurite kodu“ korrapidajaks ja temale abiks üks päewnik.

15) „Sõdurite kodu“ sifemise korra juhtnõõrid töötab wälja „Sõdurite kodu“ wanem, linna koman- dandi juhatusel, ja kinnitab garnisoni ülem.

Kindralstaabi Kindral-Major **Zarka**
Sõjaministri eest

Nr. 761.

Tallinnas, 4. augustil 1920.

Asutawa Kogu poolt walitud uue Walitsuse ametisse astumise puhul annan ma täna Eesti Wabariigi Sõjaministeeriumi uuele Sõjaministrile Kindral-Major Aleksander Tõnisson'ile üle.

Kui ma minewa aasta nowembri kuus Sõjaministeeriumi juhatamise enese peale wõtsin, seifite teie, Eesti sõjawäelased, rasles wõitluses maa iseseiswuse eest. Meie rahwa lange jõupingutus, isearanis aga teie wiisadus ja püsivus, sõjamehed, tõi Eestiile wiimaks auja rahu. Suur osa meeskest, kes seni riigi rajal seistes kabamaad kaitsevad, wõis jälle koju pöörduda loowa töö juurde. Kuid weel ei ole Eesti wäliselt lestimalt kindlustatud, weel arenewad meie naabruses sündmused, mis meid sunnivad walwel olema, weel nõuab Eesti piir hoolkat ja kindlat walwamist.

Teid, sõjawäelased, hoolsa kaastöötamise eest tõiselt tänades, soowin teile selles suures ja wastulusrikkas ülesandes, mis rahwas teie peale pannud, ka edaspidiseks palju jõudu ja head õnne.

Sõjaminister: **M. Hanko.**

Nr. 764.

Tallinnas, 4. augustil 1920.

Hoolimata sellest, et Siselorra järele sõdurid welsweebli lubaga ainult kuni kella 20^{3/4} õhtu kasarmu- test wäljas olla wõiwad, hiljem aga selleks rooduülema kirjaliku luba tarwis on, logeleb Tallinnas kogu wõl hulk sõdurist ilma mingi lubata mööda linna ümber.

Teen kõigi wäeosade, asutuste ja haigemajade ülesmatele kohuseks sellele lubamata nähtusele wiibimata lõppu teha. Mehed on sõjawäkke mitte selleks kutsutud, et siin logeleda ja riigile suurt kulu sünnitada, waid teatawaks tööks, mida niipalju on, et teda ainult siis suudab korralikult ära teha, kui mees ennast õpsel täielikult wälja puhkab. Sellepärast nõuan, et wäljas- käimiseks peale kella 20^{3/4} ainult tungiwa tarwiduse korral luba antaks.

Igas roodus, batareis, eskadroonis ja meeskonnas seada wiibimata wäljaskäijate raamat (Siselorra lisa nr. 19) sisse, kui see weel jenni tehtud pole.

Nr. 765.

Tallinnas, 4. augustil 1920.

Räen Tallinna tänowatel palju pikjade juustega, wedelate wõõrihmadega ja ifegi lahtiste rindadega sõdurist. Rohustan kõigi wäeosade, asutuste ja haige-

majade ülemaid ligemate päewade jooksul kõik abinõud tarwitusele wõtta, et iga sõjamees kasarmust wäljas olles igapidi korralikult wälja näeks.

Sõjaminister
Kindral-Major **Tõnisson.**

Nr. 766.

Tallinnas, 4. augustil 1920.

Minu päewakäsus nr. 730-a amaldatud sõjawäe ja merewäe juhtide ja ametnikkude palgamäärade p. p. 15 ja 16 täiendusets määran mitmesugustel põhjustel üle koosseisu jäänud ohwitseride põhipalgaks 1120 mrl. ja ametnikkude põhipalgaks 1050 mrl. kuus, kuni nende teenistusest wabastamiseni eht uute kohtade peale määramiseni.

Kuni üle koossejude jäämiseni maksta palta kohtade järele, mille peal üle koosseisu jääjad tegelikult olid, kui mitte nende kohad uute koossejude puhul ümber- moodustaud ei ole.

Kindralstaabi Kindral-Major **Zarka.**
Sõjaminist eest.

Wäljawõtted käskudest Wabariigi Sõjawägedele.

Nr. 818.

Tallinnas, 24. juulil 1920.

§ 1. Lemmewahe salgast nr. 1 alamleitnant Julius Ots ülendasse leitnandiks, wanusega 4-st jaanuarist 1920.

§ 2. 6-st jalawäe polgust alamleitnant Woldemar Uegenam ülendasse leitnandiks, wanusega 6-st jaanuarist 1920.

§ 3. Lemmewahest alamleitnant Aleksander Bernil ülendasse leitnandiks, wanusega 10-st jaanuarist 1920.

§ 4. Kuuperjanowi partisaanide polgust alamleitnant August Riska ülendasse leitnandiks, wanusega 14-st jaanuarist 1920.

§ 5. 6-st jalawäe polgust lipnik Karl Soobik ülendasse alamleitnandiks, wanusega 20-st detsembrist 1918.

§ 6. 7-st jalawäe polgust lipnik Theodor Raudepp ülendasse alamleitnandiks, wanusega 17-st maist 1919.

§ 7. 7-st piiriküti bataljonist noorem leitnant Wilhelm Granfeld ülendasse leitnandiks, wanusega 21-st märtsist 1919.

Nr. 819.

Tallinnas, 24. juulil 1920.

§ 1. 6-st jalawäe polgust leitnant Jaan Kulboed ülendasse alamkapteniks, wanusega 13-st märtsist 1919.

§ 2. Läänemaakonna rahwawäe ja kaitse-liidu ülema abi leitnant Julius Kenter ülendasse alamkapteniks, wanusega 16-st oktoobrist 1919.

§ 3. Allpool tähendub Tantside roodu ohvitserid ühendatse järgmisesse auastesse:

Leitnant — alamkapteniks:

1. Hans Elb, wanusega 22-st detsembrist 1919.

Alamleitnandid — leitnantideks:

1. Albus Raag, wanusega 3-st aprillist 1919.

2. Johannes Eichelmann, wan. 22-st nombr. 1919.

3. Karl Parson, wanusega 19-st weebr. 1920.

§ 4. 2-st wälja suurtükiväe diviisjonist alamleitnant Karl Martinson ühendatse leitnandiks, wanusega 23-st augustist 1919.

§ 5. Sõjaväe Warustuse ülema käjutuses olew alamleitnant Alfred Sinisoff ühendatse leitnandiks, wanusega 17-st detsembrist 1919.

№. 839.

Tallinnas, 4. augustil 1920.

§ 1. 1-se Tartu sõjaväe haigemaja arst Hugo Heffler nimetatse ümber sanitaär-polkornitaks, wanusega 1-st detsembrist 1915.

§ 2. 2-se Tallinna sõjaväe haigemaja arst Eugen Raegler nimetatse ümber sanitaär-alamkapteniks, wanusega 29-st juulist 1917.

§ 3. Kuperjanowi partisaanide polgust arst Herbert Fricke nimetatse ümber sanitaär-alamkapteniks, wanusega 23-st weebruari 1920.

§ 4. 2-sest jalaväe polgust arst Leander Wehit nimetatse ümber sanitaär-alamkapteniks, wanusega 8-st märtsist 1920.

§ 5. 2-se diviisi laotfaretari arst Harry Köhler nimetatse ümber sanitaär-alamkapteniks, wanusega 24-st aprillist 1920.

Rindralstaabi Rindral-Major **Larka.**

Sõjaministri eest.

Sõjaministri sunduslik määrus.

№. 5.

Tallinnas, 6. augustil 1920.

§ 1. Sõjavägede Sõjavälja Valitsemise Korra par. 29 põhjal tõendan karistusi lüni surmanuhtluseni (juurde arvatud) kuritegude eest, mis ettenähtud R. S. par. par. 1359³, 1359⁴, 1359⁵, 1359⁶, 1359⁷, 1359⁸.

Riisugused kuriteod tulewad anda sõjaväe ringkonna või sõjavälja kohtutele otsestamisels.

§ 2. Kuriteod, ettenähtud Sead. Kogu II r. „Üleüldine Rubermangu Seaduste“ par. 23 lisa 17, luban mitte ainult sõjaväe ringkonna kohtule otsestamisels anda, vaid ka sõjavälja kohtutele, kui asja seisuford on täielikult selge ja eeluurimist ei tarwita.

§ 3. P. p. 1 ja 2 äratähendatud kuritegude eest kohtu alla andmise digus on ülematel, kellel mitte wähem kui diviisi ülema digused, ja nendega ühe diguslistel ülematel.

§ 4. Sõjaväe ringkonna ja Wabariigi Raitse-Liidu ülema sunduslikus määruses 2. aug. 1920 a. nr. 27 streikide kohta määratud administratiiv karistamise digus on peale Wabariigi Raitse-Liidu ülema (sõjaväe ringkonna ülema) ka diviisi ülematel.

Räesolew sunduslik määrus hakkab maksma tänastest päewast.

Rindralstaabi Rindral-Major **Larka.**

Sõjaministri eest.

Gesti Sõjaväe Majandus-ühisuse põhikiri.

(Järg.)

Ühisuse koosseis.

10. Ühisus seisab koos liikmetest ja tarwitajate st.

Tarwitajad wõiwad olla aasta ja määramata aja peale.

Märkus: Määramata aja pealsed tarwitajad on lubatud kui abinõu ühisuse kapitaalk suurendamiseks.

11. Liikmeteks wõiwad olla:

a) ohwitserid, tanitäär-ohwitserid, ametnikud ja üleaja teenijad rahwawälased maa- ja merewäes, kes tegewas wäeteenistuses wiibivad.

Märkus: Ühisuse liikmetele jäewad nende digused ka peale tegewast teenistusest lahkumist.

b) ohwitseri kogud, staabid, sõjaväe walitsused, sõjaväelikutud ettewõtted, sõdurite poed maa- ja merewäes.

12. Aasta ja määramata ajalistena tarwitajaten wõiwad olla (§ 14):

a) kõik teised sõjavälased maa- ja merewäes, tegewas teenistuses, tagawara wäes ja wäljateenimud;

b) lahingutes langenute, kellel digus ühisuse liikmeteks olla, lesed ja wallalised tütreb;

c) sõjaväe asutustes teeniwad erastitud, nende teenistuse kestiwusel nendes asutustes.

d) teiste riikide sõjaväe ohwitserid ja arstid.

Märkus: Määramata ajalised tarwitajad wõetakse wastu, ühisuse juhatusel nõusolekul, rewisijsioni komisjoni poolt.

13. Sõjavälased, kes tagandatud teenistusest ohwitseride aukohtu või administratiivlikul korraldusel ja kohtu otjuse põhjal süüdlaseks mõistetud, ühisuses osanikkudena olla ei wõi. Sellest määrusest kõrwalekalbumised lubatakse ühikutele isikutele, ärarippuwalt nende poolt korda saadetud süüteo iseloomust, ainult peakoosoleku poolt.

Liikmed ja tarwitajad wõiwad ühisusest peakoosoleku otsusega wäljajaidetud saada, kui nemad korratumate wõlgnikkudena esinewad ehk kangekaelselt ühisuse põhikirjast üle astuwad ja oma tegewusega ühisusele kahju sünnitawad.

Peakoosoleku otsused tehtaakse lihtsa healte enamusega.

Ühisuse osanik, kes üks kord ülemalnimetatud põhjustel wäljajaidetud, uuesti ühisusesse sisse astuda ei wõi.

14. Liikmeteks või määramata ajalisteks tarvitajateks sisseastujad maksavad ühetordiselt ja tagasisaamata 25 mrl. sisseastumise maksu ja omandavad peale selle mitte vähem kui ühe osa, mille hind 500 mrl. on.

Nästa tarvitajad maksavad ainult iga aastast maksu 25 marga suuruses, mis nendele õiguse annab kasutada ühifuse tegevust maksu maksmise peavast kuni äriaasta lõpuni.

Märkus: Iga-aastased tarvitajate maksud mingisugusel tingimisel tagasi ei makseta.

15. Õdigile ühifusesse sisseastunud osanikud tule antakse juhatusel poolt, iseäralise maksu eest, üks eksemplar käesolevast põhikirjast ja arveraamat, millesse sisse kantakse osaniku poolt diendatud maksud, aasta jooksul temale müüdnud kaupade hind, tema osale tulew diwidend osatähe pealt ja preemia tema poolt ostetud kauba eest, ning ka kõik tema poolt ühifuse kasuist saadud summad.

16. Osade arvu, mis ühel isikul võivad olla, ja nende väljamaksmise korra määrab peakoosolek.

17. Ühifuse liikmetel on healeõigus peakoosolekutel. Ainult nemad võivad valimistel juhatusel liikmeteks, revisjoni-komisjoni liikmeteks ja teiste ühifuse tegelaste kohtade peale valitud saada. Nästa ja määramata ajalistel tarvitajatel neid õigusi ei ole.

Liikmed ja määramata ajalised tarvitajad võivad tarvitada krediti, tingimistel, mis määratakse peakoosoleku poolt (§§ 3, 9 ja 38).

18. Liikmed ja määramata ajalised tarvitajad saavad ühifuse kasudest diwidendi, nende pärast olevate osade pealt, ja peale selle on nendel õigus rahalise preemia peale vastaval määraval, iga ühe poolt ühifuselt ostetud kauba eest. Nästa tarvitajatel on õigus saada ainult ühifuse kasudest preemiat (rahalist), vastaval määraval iga ühe poolt ühifuselt ostetud kauba eest.

19. Liikmetele ja määramata ajalistele tarvitajatele, kes soovivad välja võtta üks jagu, või küt sisseantud osamaksud, makstakse need välja ühes nende peale tuleva diwidendiga ja teiste summadega, peale seda kui peakoosolek kinnitab aruande selle äriaasta kohta, mille jooksul teadaanne osamaksud väljandumise sisseantud, siiski mitte müüdnud, kui et väljaastuja või jaoliste osamaksud väljavõtja maksab waremalt, kui juhtumisi nende osade peale kahju langeb, seda ühifusele ja ka niisugustele liikmetele ja määramata ajalistele tarvitajatele ühifuse poolt antud võlasummad.

20. Liikmed ja ka tarvitajad, kes korratumal nendele käest saada olevat raha ühifuse kasusse sisse maksavad, kaotavad juhatusel määrusel õiguse ühifuse tegevust kasutada. Korratumale ühifuse suhtes liikmele või tarvitajale, kes määratud ajaks temale usaldatud krediti ära maksnud pole, antakse veel kaks ülemääralist kuu ühifusega arwete tegemiseks, kui aga korratu võlglane ka siis veel ei tee täielikku arwet ühifusega, siis nõuab ühifus võlga osamaksud ja kütidest võlglastel olevatest summadest, ning jelles osas, mis nende läbi kaetud ei saa, võlgniku muust varandusest.

21. Iga liige vastutab kahju saamise korral ainult tema pärast ühifuse kasvas oleva osa-lapitaaliga, ja peale selle ei isiklikele vastutusele, ega mõne muu fundusliku täiendava maksu alla ühifuse asjas sunnitud ei või saada.

22. Ühifuse liikme või määramata ajalise tarvitaja surma korral, pärijatele kergenduseks nendele

saadavate summade kättesaamiseks, lubatakse ühifuselt osavõtjatel juhatusel teadaanded sisseanda, milles on ülesantud selle või nende isikute: amet, nimi, ühanimi ja perekonna nimi, kellele peale teadaandja surma tulewad väljamaksta tema pärast olevad summad.

Teadaande vastuvõtmise üle tehtakse juhatusel poolt päävaraamatusse otsus, millest märkus teadaande enese peale tehtakse ja teadaandjale antakse selle üle kviitung. Kinnises ümbrikus teadaanne hoitakse ühifuse kasvas alal. Peale teadaandja liikme surma annab ühifus väljamakstavad summad selle ärasurnud ühifuse liikme kirjaliku teadaande järele ainult isikule või isikutele, kes surnud liikme teadaandes äratähendatud.

Järgneb.

Üleüldine osa.

Asugem sõdurite waimlise ta- sapinna tõstmisele!

Kes meie sõdurite keskel liitunud on, sel on teada nende waimlise ta sapinna kõrgus. Ehk küll mitte palju, kuid siiski tuleb juhtumisi ette, kus sõdur palgasamisel nime asemel kurikuulsad kolm risti paberile tõmbab. Suurem osa sõdurite kirjutab siiski oma nime ja isegi kirje kodustele, kuid neid waimusunnitust luge- des võib ainult ühele osusele jõuda: enam jagu sõdurite on äärmiselt wiletsad kirja- oskajad. Siin pole midagi imestada, küllalt aga põhjust selle nähtuse parandamisele asuda. Wõõra- meelne ja keelne algtool, kus nad hariduse saanud, tegutses eesmärkide saamutamiseks, millel tõhise hariduse andmisega midagi ühist pole: u s t a w a t e j a u t l i k k u d e W e n e r i i g i k o d a n i k t u d e k a s w a t a m i n e — see oli domineeriv joon endises koolis, eriti ka algkoolis. Peaaegu kogu aeg ja energia kulutati wenekeelsete sõnade ning fraaside ja usuõpetuse kuupimise peale ära; emakeel ja muud õpetained olid hoopis teisel plaanil. Ja selle kooli tagajärjed on näha: koguni puudulik emakeelne kirjaoskus, igasugustest teadmistest ajaloos, maadeteaduses, matemaatikas jne. rääkimata. Siin tuleb wiihimata käed külge panna ja meie kodanikkude waimlist ta sapinda tõsta; noore Wabariigi huude ja tulewiku seisukohalt ei saa teisiti mõelda. Mis erasihtustele puutub, siis on neile, iseäranis linnades, hariduse jatkamist kursuste, loengute, rahwa- ülikoolide jne. kaudu võimaldada püütud. Sõjamaes on aga sel alal seni wähe ära tehtud, kuid kauemini see nii jääda ei tohi. Esimene samm oleks: wiihimata sõdurite igapäewasesse õpetawasse lugemise, kirjutamise ja rehkenduse tunnid üles võtta!

Siin võibats küsida, kas on see läbiwiidaw ja kas ei talista see puhtsõjamäelise õppust. Esimese küsimuse peale võib ainult jaatawalt wastata, sest õpetajadest meil puudu ei tuleks — teenib ju praegu veel rohkesti endiseid kooliõpetajaid ohwitseridena ja ametnikudena; mõnes wäeosas on ohwitserid peaaegu wiimaseni endised kooliõpetajad, nii et neid tarbe korral isegi teisteski postidesse komandeerida võiks. Ka ruumide küsimus ei teeks takistusi. Iga ligem koolimaja või muu kohane ruum võimaldaks roobule iga

päew tunniks-paariks kirjaõppimisele kofku tulla. Õperaamatute ja-abinõude muretsemiseks jättuks rahatarwilisel määral n. n. kingitud summadest, sõdurite poodide wõi pidude sissetulekutest, diwiisi Hariduse Kommissjoni summadest jne., hädakorral muretseksid sõdurid ise 3—4 mehe peale tarwiliku õperaamatu. — Puhtõjawäeliste õppust ei tatistats see ka mitte, waid hoopis selle wastu: waimliselt arenenud ja kirjaõskajate sõduritega edeneks sõjawäeline õppus kaugelt paremini kui seni. Teiseks ei jätaks see töö sõdurite meeolelu peale teatamat mõju avaldamata: wistiisti ofatasse farnast nende huwide eest wäljaastumist tarwiliselt hinnata, seda enam, et wabariigi kodanikkudena ja kaugel kodus on sõdurid paremini kui ükski teine arusaomisele jõudnud, misjugune tähtsus on kirjaõskamisel õunhõtuste peale reageerimiseks, ifegi ühenduse pidamiseks omakstega. Ei ole kahtlust, et sõdurid mainitud õpetundidest kõige elawama huwiga saawad ofa wõtma.

Õppust tähendaksin, et ühes meie wäeosas (9. jala-wäe polk) ongi juba farnane „Sõdurite kool“ käima pandud. Minu teada on see esimene sellelaadiline katse Eesti rahwawäes; igatahes saab ta peagi näitama, kas sõjawäes hariduse alal üleüldse midagi korda wõib saata ja kui suures ulatuses. Tohilsin loota, et need tagajärjed hoopis wiljakamad saawad olema, kui Wene polkude „Sõdurite koolides“ Kerensti päiwil.

— ms —

Kas teadmatus wõi seaduste ignoreerimine?

Kirschbaum, Jüri.

Sõjawäe ülesanne on riigi kaitsmine. Selle ülesande täitmiseks esimene tingimine on punktipealsus ja täieline selgus kõigis küsimustes. Selgust saadakse sellekohaste seaduste abil. Seaduses on ette nähtud sõjawäelaste ülesanded, kohused, wastutus ja õigused. Seadustega on kindlaks määratud ka sõjawäelaste wahekorrad ja nende liigitus kategoriatesse, millele wastawad aukraadid ja palgad. Nii on see kõigi tsiviliseeritud rahwaste juures olnud ja nii tahaks seda ka meil näha. Kuid senini, kahjuks, ei saa seda mitte ütelda. Just ülemate wahekorrad selgusetus on meil kõik aeg liig tuntaw olnud. Ja palgad Näakimata nende naeruwäärilist madalusest, on nende määramisel täieline omawoli walitsemas. Juba see, et nii tähtsa küsimuse otsustamine, mis peaks olema täiesti erapooletu sõjandukogu otsustada, ifka weel W. W. teatud ofakonna käes seisab, on wale alusele rajatud. Waatamata selle peale, et meil sõjawägi warsti faks aastat wana, ei ole weel selgusele jõutud, misjugustest põhimõtetest kiini tuleb pidada. Sgafordsed palgade muutmised toowad enesega ofile ka põhimõtete muutmise. Selle asemel, et laheastase sõja kestwuse peal põhjenedes siin wähegi selgele otsusele jõuda, on näha, et „mida sügawamale metsa, seda rohkem puid“ ja mida rohkem selle asjaga tegemist, seda suurem saamatus asja otsustamises. Minu ülesandeks ei ole praegu mitte „Sõduri“ weergubel põhimõtetest ettelugemisi pidada. Loen küll aga tingimata tarwiliselt üleüldist tähelepantu juhtida wäärnähtuste peale ohwitseride ja ametnikkude palganormide wõljalõtamisel. Kui ma „Sõduris“ lord juba tooniastin, et

aeg on ohwitseride õiguste kaitse peale mõtelda, sest wastasel korral ahwardab riit ilma sõjawäeta jääda, siis müüd, kahjuks, pean konstateerima, et wiimaste palganormidega, kui nad nii maksma saawad pandud, just ühe ofa ohwitseridele, ja nimelt meie suurüükiväe ohwitseridele teenistus nagu ülearuks ja palk nagu armuanniks on tehtud. Nagu alguses tähendasin, on kultuurariikides ja ifegi endisel mahajäänud Wenemaal seadusega kindlaks määratud kohad, millele siis aukraad ja palk wastawad. Aga meil? Meil on täieline arusaamatus (wõib aga olla ka asjatundmatus). Millega seletada, et terve suurüükiväe kohta meil mitte ühte kindrali kohta ei ole arwatud, kuna teistes wäeliikides nende kohadega kaugeltki mitte kiigi ei ole olnud? Kõige suurem palk on aga suurüükiväe inspektoril (endine suurt. wäe ülem), 2500 Eml., ette nähtud, kuna diwiisi ülemale 4000 Eml. on arwatud.

Selbasse, meie diwiisi ülem wastab Wene korpusse ülemale. Selle wastu ei taha sugugi waielda: just samuti ei wõi keegi ka järeldust teha, nagu oleks diwiisi ülema palk juba liig kõrge. Kaugeltki mitte, kuid siin on liig suur wahje tehtud, ja suurüükiväe kahjuks. Kui diwiisi ülem Wene korpusse ülema kohuseid täidab ja sellega ka wiimase õigused omab, siis peab meele tuletama, et meie suurüükiväe walitsuse ülema, nüüd suurüükiväe inspektori peal terve Eesti suurüükiväe korraldamine, juhtimine ja igas suhtes tarwilisel kõrgusel hoidmine lasub. Suurüükiväe inspektor on see kõrgem otsustaw wõim kõitides suurüükiväelistes küsimustes ja tema peal on sellega kõik Wene suurüükiväe inspektori, suurüükiväe walitsuse ülema ja teiste kohused ülewalt poolt kuni korpusse suurüükiväe ülemani ehk inspektorini koondatud. Kui see arusaadam on, ja arusaadam see peab olema, sest et meil ühtegi teist eriteadlist afutust peale suurüükiväe walitsuse ja teist autoriteeti kõrgemat suurüükiväe inspektorist ei ole, siis jääb täiesti mõistmatuks, miks ei ole tänini see koht kindrali kohaks arwatud ja miks on ta palga poolest allopoole diwiisi ülemat paigutatud. See on hoop näkku terwele suurüükiväele.

Kui aga seda kahetsemise wäärt nähtust wahekorrad selgusetusega katjutakse seletada, siis täiesti seletamata on juba suurüükiväe diwisjonide ülemate (järgmised suurüükiväe ülemused peale suurüükiväe inspektori, endise suurüükiväe walitsuse ülema) wäitfektgemine ja nende palga 120 Eml. wõrdne wähendamine kuus üleüldiste palgade tõstmise puhul. Oletades, et meie diwiisi ülem endisele Wene korpusse ülemale wastab, peame tunnistama, et suurüükiväe diwisjoni ülemal (end. suurt. polgu ülem) suurüükiväelises mõttes kõik endised korpusse suurüükiväe ülema kohused täita on, misjuguses mõttes ka Sõjawägede Ülemjuhataja Wwf. nr. 948 on antud, ja lisaks nendele kohustele on weel tema ofekohesed kohused diwisjoni juhtimisel. Nüüd aga wõetakse korraga, olge head, ja pannakse see diwisjoni ülem ühe pulga peale meie jalawäe polgu ülema abiga. Kuna meie jalawäe polk küll oma koosseifu poolest maewalt tehvale Wene bataljonile (mitte üfikule bataljonile) wastab, siis oleks teda ifka kõrgemale kui weneaegse polgu kohale tõesti raste arwata. Jällegi ma ei taha ütelda, et ka meie jalawäe polgu ülema palk kuigi suur ehk otstarbekohane oleks, ta on oma ofekohese ülema, diwiisi ülema palgast peaaegu 95% madalam! Ei taha ma ka sugugi salata jalawäe polgu ülemate suuri teenusi läinud wabastuse sõjas, kuid need wõiks ju hinnata teist moodi, kui suurüükiväe diwisjoni ülemate mahategemiseega. Kõnes

lemata sellest, et suurtükiväe diviisjoni ülemalt hull tehnilisi teadmisi nõutakse (suurtükiväe koolidesse sissepeafemine on igal pool ütle mata suuremate raskustega seotud, kui jalaväe või teiste mäeliinide koolidesse astumine), mida jalaväe polgu ülemal tarwis ei ole, et suurtükiväe diviisjoni ülemal väga suur vastutus (aga vastutusele peafid ka elutingimised vastama) tehnilise varustuse ja lastemoota eest on, — on diviisjonis umbes 5 korda nii palju hobuseid kui jalaväe polgus, ja meeste arv on poolest ligineb ikka ka meie suurtükiväe diviisjoni oma koosseisu järele kaunisti endisele Wene suurtükiväe diviisjonile, kuna aga jalaväe polk suure pingutusega endise Wene polgu bataljonile vastab. Milles siin wahel, mis räägib selle poolt, et suurtükivägi alla surutakse, nõnda ütelda, „mäikets tehakse“ ja suurtükiväe diviisjoni ülemad jalaväe polgu (loe bataljoni) ülemate abideni alandakse? Samuti on suurtükiväe diviisjoni ülemate abid bataljoni ülemateni alandatud jne. Kas ei ole eht suurtükimehed mitte lablaga seotud ja traadiga raketatud suurtükitega isamaa laifets wälja rutanud, eht ei ole nad edasitungimisel jalaväele teed puhastanud, või taganemisel neid kinni hoidnud? Wõi ei ole meil ikkagi ühtegi suurtükiväe ohwitseri, nagu üks alles praegu weel juhtival kohal seiswatest jalaväe ülemustest on awalikult tõendanud? Arwan, et ei. Suurtükivägi on teinud rohkem, kui talt nõuda wõidi, ja etteheited teiste mäeliinide poolt jääwad siin täiesti ära. Põhjused on aga selles, et ohwitseride saatuse määrab sugugi tegelik elu kurjis ei ole ja nähtawasti isegi mahet ei tee meie suuremate suurtükiväe üfuste ja Wene brigaadisje kuulumate diviisjonide wahel. Põhjused on ka selles, et ohwitseri saatust otsustawatel herradel nähtawasti ligem tutwus sõjaväe seadustega puudub. Sgatahes on siin täiesti ära unustatud wõi tähelepanemata jätud Sõjaväe Seaduste kogu V raamatu S 597, mis sõnasõnalt järgmiselt kõlab: „Suurtükiväe diviisjoni ülemal, kes ei kuulu suurtükiväe brigaadisje suurtükiväe brigaadi ülema õigused“, misõigused õigused jamaš raamatus ette on nähtud. Arwan, et siit järelduste tegemine igal selge on. On siin tegemist seaduste mittetundmisega, on wiga weel parandataw. On siin aga tegemist meil maksimate seaduste ignoreerimisega, siis waga kahju, sest sellega on, kuni suurtükiväelaste seisukorra parandamiseni, kõigilt suurtükiväes wastutatawatel kohtadel seiswatest ülematelt moralne õigus wõetud ohwitsera teenistusse keelba, ja selle all kannatab riik.

Wiljandis, 22/VII—20.

P. S. Gelfseiwad read olid erateadete põhjal kirjutatud, kui oli weel lootus — eht wõiwad weel enne lõpulistku otust riikliselt hädasohtlikuks muutuda ahwardawad wead parandatud saada. Praegu tõi post „Riigi Teataja“ nr. 97/98, mis kõike juba seadulena finnitab. Täiesti arusaamata ainult, mis puudub seal endise suurtükiväe walitsuse ülema, nüüdse suurtükiväe inspektori palk. Kas on eht wiimisel tunnil järel mõeldud, et wiga parandada, wõi on aga põhjust, et seda . . .

Olgu kuidas on — tahaks siiski näha, waatamata selle peale, et wiaale korraldusega teenistus suurtükiväe ohwitseridele wõeras-emaš ja suurtükiväe ülemustele ledagi teenima keelata wõimatuks on tehtud, et meie suurtükivägi ka sellest nõõgisti kõrgemal seisab ja waremat katfutatud kindlusega mustest päewist üle elab.

25/VII—20. K., J.

Ludendorffi sõjamälestused.

Eiiklaste pealetungimine 1916. a. sügisel.

Järg.

Seega juhtisime meie kindral-feldmarschaliga sõda niihästi lääne- kui ka idafrondil ja lõunas kuni Do-brudshani. Rumeenia wastu wõitlemise kohta pidime oma lepinglastega, isearanis Austria-Ungariga, kofku leppima. Tefchenis seifid F. ja F. ülemjuhatusel all ertshertsog Karli ja praegu Siebenbürgenisje saadetawad wäeosad. Nad olenesid aga sedawõrd meie poolt maksima pandud määrustest, et ühise kõrgema wäejuhatusel möte siin kuidagi ei muutunud.

Itaalia ja Albaania liinidel töötas kindral v. Conrad ainuüksi.

Makedoonia frondi, Bulgaaria ja Türgimaa olukord nõudis meilt kõigesuuremat tähelepanekut, kuid meie ei wõinud siin otsustawat tegurid olla.

Ühise sõjajuhatusel korraldusest järgnes ka, et lepinglaste ülemjuhatusel meie poole pöördufid, kui neil mõningasjed lahkmõtted olid. Bulgaaria ülem wäejuhatus käis Balkani küsimuste asjus waga wastumeelselt Türgi ja Austria-Ungari ülemjuhatuselga läbi ja ka need ajafid ennem asju meiega kui Bulgaaria ülemjuhatuselga.

VI.

Keisri majesteet oli kõrgem sõjajalem. Temas peitus maa- ja merewäe kõrgem käskwõim. Maa- ja merewäe ülemjuhatajad allusid temale.

Maawäe kindralstaabi ülem juhtis operatsioonel iseseiswalt keisri tahtmist mõõda. Lõpulistud otsused nõudsid keisri nõusolekut. Komandowõimu temal ei olnud.

Keiser seifis seega wäe ülemjuhatusel eesotsas. Kui ma oma mälestustes selle au maawäe kindralstaabiga ühendan, siis ei tarwita ma sõnu mitte dieti, küll aga nõnda, nagu see harilikult wiitks.

Merestaabi ülem kui merejõudude juhatusel asemil oli wõimu poolest maawäe kindralstaabi sarnane. Temal olid merejõu juhtimises needsamad õigused ja kohused nagu selgi. Kindralstaabi ja merestaabi koostõõtamine oli alati hea.

Brüsseli ja Warszawi kindralkubernerid allusid otseteed keisrile ja oma poliitikas olenesid nad riigikantslerist. Lõpulistes küsimustes talitasid nad wäe ülemjuhatusel soowi mõõda — et kord Warszawi kindralkubermangust hobuseid saada, oli waja keisri sellekohane käsk nõutada.

Muu meie alla wõetud maa seifis kindralkortermeistri ja ühes sellega ka ülema wäejuhatusel mõju all. Üksikute wägede juhatusel olid siin tõsised isandad.

Preisfi, Baieri, Sakfi ja Württembergi sõjamineisteriumid olid wõimu poolest meie sarnased. Nende asemilud wiibid suure peaforteris; osariikide ministeeriumitel olid selleks sõjawäewolinilud wastawate huwipiirkondade tarwis. Baieri asemilud waheldusid sagedasti. Lõpuks oli kindral v. Hartz ja pärast seda kindral Köberle. Sakfi ja Württembergi asemiludeks olid kindralid v. Eulitz ja v. Graevenitz, selle asemel pärast oberstleitnant Holland tuli. Need herrad olid ühes sellega ka oma huwipiirkondade asjaajajad ülema wäejuhatusel ees on. On selge, et

ka Saksa wäes ilma kadefufeta nende wahel läbi ei saadud. Kui ühes wõi teises kohas raskused tekkisid, ajas kohe üks huwipiirkond süü teise peale. Kord olid liig suured faotused, teine kord liig wähe wõimalust tegewusesse astuda. Ka sõjawäewolinikkudega pidi isikufüsimust lahendama. Nende herrade koostõotamine wäe ülemjuhatusega oli hea. Nad pidid minust findla arwamise omandama, et ma erapooletult nende kasusid filmas püüdsin pidada. Kunagi pole ma neljas huwipiirkonnas mingit wahet teinud. Kõik täitsid oma kohust, igalühel olid oma head ja wähem head diwisjonid; Würtembergil üksi olid ainult head. Samasugune kiitus mõiks ka Baadeni diwisjonele osaks saada, kuigi nad erihuwipiirkonda ei esitanud. Mitmesuguste osade peale waatamata hoidis sõjawägi kindlasti kofku. Ainult wältaw sellekohane häwitustöö sai sellega toime, et Baieri ja Preisi wägede wahel wastane meeleolu ilmsiks tuli. Aga ka siin hoidis kõrgemad ohwitserid end sellest kõrwale.

Preisi sõjaministeeriumi asemikuks oli major Stierler v. Heydekampf; sooja andumusega wõttis ta minu paljuist muredest osa.

Sõjaministeeriumid wastasid meie nõuetele mitmes asjas. Meis leidsin ma ka ustawad abimehed. Seal igatahes, kus sõja paratamatus rahwa sifemisesse ellu lõikas, ei suutnud selleks kutsutud mehed end kodumaal lehwiwast waimust mitte wabad hoida, nad ei saanud temast wõitu, waid heitsid temale alla ja ei toonud nõnda sõjawäkke mitte seda, mida see nii tungiwalt tarwitas.

Komandeeriwate asfindralitega on mul ainult isamaalise õpetusandmise asjus tegemist olnud. Ulema wäejuhatuses poolt ei saanud nad mingisuguseid näpunäiteid. Piiramiseaduse põhjal olid nad täiesti iseseiswad ja allusid pärast 1916. aasta sügisest, kus riigipäew sõjawäe ülemjuhatuses lõi, oma sõjaministeeriumitele, nagu see juba Vateris oli.

Wõidurikkaks sõja lõpetamiseks sai Preisi sõjaminister see läbi palju suurema tähenduse. Tema wastutus oli kaswanud, tema pidi riigikantsleri juures otsekohesid samme astuma, et see kodus rahwa waimu kõwendaks, nii et sõjawägi selle all ei kannataks, ja lõpuks kodumaal nõudma, et riikline kord alal hoitaks, kui teda kunagi peaks katsutama kõigitada. Seda ootas sõjawägi Preisi sõjaministrilt. Riigijuhatuses teguwitsti töttu ja sõjawäe ülemkäsutaja kohta antud seaduse kaudu suruti komandeeriwate asfindralite seisuford alla. See seadus oli otsekohes kõige pealt nende wõimu ja tegewuse wastu sifitud. Muudugi polnud see hea ja pidi segawalt mõjuma, et ühingute kohta käiwat seadust ja isensuri tarwitamist hulgakesti pidi seletama. Walitusese autoriteedist kui ühijest tugewast jõust arusaamine oleks parem olnud. See aga puudus ja ka sõjaminister ei soetanud seda. Berliini kindluseta olek lagunes ka prowintsi sel määral laiali, nagu riigikantsler parteidele järele andis. Asfindralite iseseisew töötamine kadus ifka enam ja enam. Seadus, mis sõjawäe ülemkäsutaja lõi ja hea wõis olla, muutus mõjuga meile hädaohtlikuks.

Üks teine ametikoht, millega ülem wäejuhatus kui omasugusega pidi läbi käima, oli ametlikult ainult keisri ees wastutaw sõjawäe kabineti ülem. See ametikoht töötas tõsiselt ja kohusetruult. Tema põhjendas oma arwamised komandodelt saadud teadetega.

Wäejuhatajate ja komandeeriwate findralite kohta kuulis ta ka minu arwamisi. Muudu polnud ülemal wäejuhatajal isikutegega midagi tegemist, wälja arwatud ainult findralstaabi ohwitserid, kelle aumärkide saamiseks mina kõlblist wastutust kandsin. Heameelega oleksin tahtnud sõjawäe kabineti eesotsas mehi näha, kes seda iseenda kogemuste najal põhjani oleksid tundnud, et nõnda mõista ohwitseride korpusse puuduste kõrwaldamiseks õigeid samme astuda. Muud töötati aga rahwaja mudeli järele ja ei lastud tugewaid iseloomet küllalt wälja paista.

Uumärkide küsimuses, mida sõjawäes sugugi madalalt ei tohi hinnata, oli sõjawäe kabineti ülem otseuse andja. Ka siin toetas ta end wäejuhatuses teadete peale. Kahjuks wenis aeg aga ifka liig pikale, enne kui ettepanud mehed soowitud aumärgid kätte said. Suure waewaga läks ülemal wäejuhatusel wiimaks korda haawatutele tunnismärki saada.

Asumaade sõda seisis asumaade riigifekretääri käes. Juba rahwajal polnud tema ja findralstaabi wahel lähemat ühendust, mis puutus sõjapidamisesse asumaadel. Isääralise käjuga tehti findral krahw v. Schlieffenile 1904. a. kohuseks Eõuna-Afrika operatsioonide juhatus oma peale wõtta. Riigi asumaade amet pole asumaade kaitsmise eest tarwitult hoolitsenud. Kasu, mis Prantsusmaa sõjapidamises oma asumaadelt sai, ei suuda küllalt kõrgelt hinnata. 1918. aasta suwel pidas ta sõda suurel määral wärwilistega. Seda poleks meie muudugi kunagi teinud, kuid me oleksime asumaail rohkem kasu annutanud. Saksa Ida-Afrika kangelased pidasid tugewa waenlase finui, kes ei saanud Türgimaa wastu minna, kuhu teised wäed pidi saatma, kes nõnda lääneliinile ei peafenud. Huwitusega pidasin filmas wõitlust asumaail ja olin üllatatud, et Eõuna-Afrikas wõimsamalt ei töötatud. See poleks tohtinud nii ruttu langeda. Milles see põhjus seisis, ei ulata ma nägema. Kodumaa puudulik muretsimine asumaade kaitsmise eest ei wõi siin ainukeseks põhjuseks olla. Ida-Afrikas pidas 1917. aasta sügisest kuni sõja lõpuni findral v. Lettow-Vorbeck wastu, esteks Rufidji ja Rowuma wahel ja pärast Portugaalia pinnal — Saksa wapruse hülgaw eeskuju wõeras ilmajaos.

Ulem wäejuhatus ja riigikantsler olid wõimu poolest ühesugused*). Ka siin oli ühiseks tipuks keisri majesteet. Meie läbikäimine riigiwalitussega muutus warsti õige elawaks, aga ka ebarõõmulikuks. Ma ei leidnud pärast seda enam nõutawat wastutulekut, kui olime walitussele teatanud, mis sõjapidamine temalt tingimata nõuab, et Saksa rahwast wõidule aidata.

Ka sõjawäe huwide kaitsmine kõigis wälispoliitika küsimustes, olgu sõja ajal wõi rahutegemisel, tõi endaga kaasa mitmed kokkupuutumised, aga ka hõõrumispunktid.

Berliini walitusapparaat awaldas haruldastelt kohmakat mõju. Ametikohad töötasid liig eraldi, ilma sifemise ühendusega, seistes nagu üksteise kõrwal; sagedasti ei teadnud pahem käsi, mis parem tegi. Bismarck suutis ametikohad ühijelt töötama panna, sõjariigikantslerid ei saanud sellega mitte toime.

*) Riigidiguliselt oli riigikantsler kõrgem ja teatud mõttes ta sõjapidamises wastutaw.

Wastastifune läbikäimine muutus 1917. aasta weebruaris lihtsamaks ja paremaks, sest et riigikantsler isiklikud asemikud ülema wäejuhatusete juure saatis, alguses alamriigisekretääri v. Steini, kellest meie juures olles wärske tuuledõht lehwis. 1917. aasta sügisel tuli meile krahw Limburg-Sturum, teadusriikas ja osaw sooja isamaalise meelsusega mees. Temaiga ümberkäimine sünnitas mulle rõõmu. Umbes seitsmest aastast saadik oli ooberst, pärast kindral v. Winterfeldt ülema wäejuhatusete asemik riigikantsleri juures Berliinis. Tema täitis oma raskest ülesannet andumuse ja tahtiga.

Uuem wäejuhatus oli sunnitud weel terve rea riigi ametikohtade ja liikumise käsimustes ka suurte osariikide walitustega asju ajama. Tugewa riigi wõimu puudust tundsin ma raskest. Meie riigi mitmekesine kokkusead andis end tunda. Urusaawamad Baieri kõrgemad ohwitserid awaldasid soowi, et riigisõjaministeerium asutataks. Mina wõisin sellega ainult nõus olla ja palusin neid oma waadet kodumaal kaitsta.

Nüüd on päewaforral Saksamaa põhiseaduse ühistamise käsimus, kui temas ometi meie isamaa edene misammu nähtaks ja kui seejuures ometi ei unustataks, mis Saksamaa wõlgneb Preisile ja teistele osariikidele.

Erapooletuis riites seisid ülema wäejuhatusete käsutada sõjawäe-attasheed, nagu see juba rahuajal oli. Nemad allusid wastawale saadikule ja ei teinud poliitilist tegemist. Sõjawäelistest asjadest teatasid nad otseselt kindralstaabile, misjuures nad teate arakirja saadikule andsid. Sellest talituswiisist pole mingisuguseid raskest tekkunud. Ka propaganda asjus töötasid sõjawäe-attasheed saadikutega käsitähes. Selles asjas said nad juhatuset ooberst v. Häeftenilt.

Järgneb.

Segateated.

Sõjawäelaste metsatööstuse osahisuse „Malewa“ liikmeteks on, nagu kuuleme, astunud mitmed isikud, kes ennem Wenemaal suuremaid metsaraiumisi on juhitanud ja metsaga kaubelnud. „Malewa“ juhatus, lootes warsti metsa raiumiseks saada, kawatseda neid isikuid ära kasutada raiumiste juhatajateks. Ka on „Malewa“ juhatusete mõned ettepanekud tehtud metsa wäljavedamise asjus, muu seas ka ühe hoopis isearalise weowiisi kohta kolosal tünnide näol, mida hobused peawad weeretama. Sel wiisil olla ettewõtja Siberis ja Eweri tubermangus ise metsa palju odavamini wedanud, kui regedel wõi wanritel. Ta kawatseda Gestimaal oma ettewõtte peale patenti wõtta.

Üleskutse

Kaitse-Liidu Spordi Ringidele ja sõjawäes olewatele spordi ringidele.

28. ja 29. aug. korraldatakse Tartu Maak. K.-L. Spordi Ringi poolt suured kergejõustiku ja Prantsuse maadluste wõistlused. Osa wõtta woiwad kõik K.-L. Spordi Ringi liikmed ja sõjawäelased-sportlased. Eeskawas on 100 ja 1500 m jooks, hoota ja hooga kaugus ja kõrgushüpped, kolmik-hüpe, kuulitõuge, diskuse- ja odawisked, heitepall ja kartulijooks. Maadlused neljas klassis: alla 145,5 naela, alla 165 n., alla 183 n. ja üle 183 naela. Auhindasid jagatakse igas sportharus kolm.

Ülesandmisi wõtaw wastu Tartu Maak. Rahwawäe ja K.-L. staabis spordi instrktor. Ülesandmine lõpeb 20. augustil. Osawõtte maks 10 marka. Sõjawäelastelt nõutakse tunnistust omalt ülemalt, et nad asjaarmastajad sportlased on.

Korraldaw toimkond.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Rint.

Wäljaandja: Sõjawägede staab.

Metsatööstuse osahisus „Malewa“

Põhikapital 2.000.000 marka.

Iga osatäht à 500 marka.

Liikmeks woiwad olla ainult isikud, kes wabadussõjast sõjawäelasena osa wõtnud. Põhikiri registreeritud 19. juunil 1920. a.

Esimesel peakoosolekul 8. juulil s. a. waliti juhatusse: Kindral-major Soots, a.l-kaptenid Rõuk ja Tõnson, leitnandid Mois ja Nirk ja kandidaatideks Dr. Park, a.l.-polkownikud Karunga ja Willmann.

Rewisjoni komisjoni: polkownikud Unt ja Lill ja kapten Tiitsõ.

Kandidaatideks: Al.-polkownik Unt ja leitnant Erm.

Otsustati kohustada liikmeid osatähtede hinnast ära maksta 1. augustiks 75% ja 1. septembriks s. a. 25%.

Juhatus palub liikmeid seda otsust täita ja raha ära saata.

Ülejäänud osatähti müüakse juhatuses: Ohwitseride Kasino ruumides, Tallinnas

„Malewa“ Juhatus.